

Міністерство освіти і науки України
Департамент освіти і науки облдержадміністрації
Дніпропетровської області

Навчально-методичний центр професійно-технічної освіти у
Дніпропетровській області

Каталог

інноваційного досвіду працівників

ПСИХОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ

професійно-технічних навчальних закладів

Дніпропетровської області

Випуск № 6

м. Дніпропетровськ – 2014

ВСТУП

Діяльність психологічної служби професійно-технічної освіти Дніпропетровської області була спрямована на: підвищення рівня організаційного та науково-методичного забезпечення діяльності практичних психологів і соціальних педагогів, розробку та впровадження інноваційних форм і методів діяльності на основі оновлення науко-методичної бази, підвищення рівня професійної майстерності практичних психологів і соціальних педагогів а в рамках експериментально-дослідницької роботи.

Аналіз роботи психологічних служб ПТНЗ області у 2013-2014 навчальному році відзначався високим рівнем професійної майстерності практичних психологів, що дало змогу 28 практичним психологам прийняти участь у обласній виставці-презентації «Інноваційні підходи навчальних закладів ПТО з формування професійної компетентності кваліфікованих робітників у сучасному освітньому середовищі», та продемонструвати творчий, креативний підхід фахівців у своїй повсякденній роботі з учнями, педагогами батьками ПТНЗ області.

Розширенню та поглибленню компетенції практичних психологів та соціальних педагогів ПТНЗ сприяла їх участь в творчих групах Психологічної лабораторії НМЦ ПТО у Дніпропетровській області.

До каталогу увійшли 14 презентацій досвіду роботи, методичних розробок практичних психологів в ПТНЗ області, що містять творчий підхід, застосування інноваційних форм і методів у практичній діяльності з всіма учасниками навчально-виробничого процесу та можуть бути використані як передовий досвід роботи практичних психологів професійно-технічних закладів області.

Каталог складений методистом Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Дніпропетровській області Піковець Л.Г., та погоджений з Дніпропетровським обласним психолого-медико-педагогічним центром.

Каталог інноваційного досвіду працівників психологічної служби ПТНЗ Дніпропетровської області № 6 2014р. затверджено навчально-методичною радою обласного психолого-медико-педагогічного центру головного управління освіти і науки облдержадміністрації та НМЦ ПТО у Дніпропетровській області.

ЗМІСТ

№ п/п	ТЕМА ДОСВІДУ РОБОТИ	Стр.
1	ВСТУП	2
2	Психологічне забезпечення превентивної роботи в системі ПТНЗ (ВПУ № 17)	4-5
3	Робота психологічної служби в умовах превентивної освіти (ДРЦПТО)	6-8
4	Формування соціально-відповідальної поведінки учнів (МВПУ ПІТ)	9-11
5	Модель превентивної освіти в Дніпропетровському професійному залізничному ліцеї як запорука формування міцного здоров'я конкурентоспроможного фахівця (ДПЗЛ)	12-13
6	Здорова молодь-майбутнє України (ВПУ № 75)	14-16
7	Розвиток творчих здібностей педагогів (ЗДЦПТО)	17-19
8	Лихослів'я та культура спілкування (ПТУ № 88)	20-21
9	Формування самооцінки в підлітковому віці (ЦАПЛ)	22-24
10	Психологічне забезпечення підтримки учнів в період державної підсумкової атестації та здачі зовнішнього незалежного оцінювання (ДЦППРКТС)	25-27
11	Вивчення індивідуально-психологічних особливостей учнів – шлях до особистісно професійного зростання (МЦППВ)	28-29
12	Формування професійної компетентності кваліфікованих робітників у сучасному освітньому середовищі засобами психологічного супроводу (МПЛ)	30-32
13	Профілактика проявів аутоагресивної поведінки у учнів в умовах професійно-технічного навчального закладу (КЦПОММ)	33-34
14	Поглиблене обстеження учнів «груп ризику» (МПТУ)	35-36

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ
ОБЛДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЇ

ВИЩЕ ПРОФЕСІЙНЕ УЧИЛИЩЕ № 17

Адреса: вул. Героїв Сталінграду, 49а, м. Дніпропетровськ, 49055,

Телефон (056) 792-08-67, факс (056) 792-86-99

E-mail: vp17dnepr@mail.ru, <http://vp17.dp.ua>, код ЄДРПОУ 02541444

Автор: Бабенко Марина Андріївна

Посада: практичний психолог

Тема: Психологічне забезпечення превентивної роботи в системі ПТНЗ

Мета: підвищити рівень поінформованості учнів з проблем пов'язаних з тютюнопалінням, вживанням алкоголю та психоактивних речовин; формування бережливого ставлення до свого здоров'я.

Задачі:

1. Привернення уваги підлітків та молоді до проблеми шкідливих звичок та їх наслідків.

2. Вмотивувати учнів до подальшого використання отриманих знань і формування небезпечної поведінки, навичок особистісних дій та прийняття рішень, передача інформації та залучення однолітків, друзів до форм безпечної поведінки.
3. Визначення ролі сім'ї, друзів, однолітків у попередженні шкідливих звичок учнів.
4. Формування протидії негативним звичкам, зниження рівня залежності, акцентуація на спроби їх позбутися.

Короткий зміст досвіду роботи: практичний психолог проводить системну роботу з формування здорового способу життя, розробляє та впроваджує методи корекційно-розвивальних програм, тренінгів, відкритих уроків та інформаційних годин з учнями ПТНЗ.

Категорія учасників: учні ВПУ № 17, 1 та 2 курсів, віком від 15-17 років, викладачі, майстри виробничого навчання.

Методи психологічної допомоги особистості: тренінги, рольові ігри, корекційні заняття та інтерактивні вправи.

Досягнуті результати: Учні ВПУ № 17, які мають шкідливі звички після проведення з ними низьки корегуючих занять краще розуміють, які негативні та непоправні зміни відбуваються в їхньому організмі, внаслідок чого окремі учні вирішили позбутися своїх негативних звичок. Емоційний та психологічний стан молоді знаходиться під постійним спостереженням, і реалізується підтримкою практичного психолога в межах психологічного супроводу навчально-виробничого процесу у ВПУ № 17.

Відомості про впровадження досвіду роботи: використання окремих елементів у діяльності практичних психологів системи профтехосвіти області.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЇ
**ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР
ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ**
м.Дніпропетровськ, вул.Героїв Сталінграда, 229, т. 33-51-99,
dnvc2@i.ua, <http://dnvc2.org.ua>

Автор: Ожеховська Ірина Василівна

Посада: практичний психолог

Тема: «Робота психологічної служби в умовах превентивної освіти»

Мета: надати учням об'єктивну, відповідно до віку інформацію про ВІЛ/СНІД; сприяти збільшенню знань учнів шляхом обговорення проблем, пов'язаних з ВІЛ/СНІД; вчити учнів краще розуміти самих себе і критично ставитися до власної поведінки; вчити учнів ефективно спілкуватися; сприяти прагненню зрозуміти оточуючих і аналізувати свої стосунки з ними; вчити учнів робити здоровий вибір і приймати адекватні рішення; формувати загальні уявлення про інфекційні захворювання; розвивати гігієнічно доцільні поведінкові навички; формувати толерантне ставлення до хворих.

Короткий зміст: проблеми нашого суспільства гостро впливають не лише на загальноосвітні навчальні заклади, але й на професійно-технічні. Тому психологічна служба Дніпропетровського регіонального центру професійно-технічної освіти заради покращення психологічного здоров'я учнів тісно з їхніми батьками, з педагогічним колективом (викладачами, класними керівниками, майстрами в/н) та з адміністрацією навчального закладу.

Система роботи складає три превенції:

1. Первинна соціальна превенція спрямована на збереження і розвиток умов, що сприяють здоров'ю, збереженню життя учнів, на попередження несприятливого впливу на особистість.

2. Вторинна – якомога раніше виявлення негативних змін у поведінці учня з метою попередження їх подальшого розвитку.

3. Третинна або цілеспрямована превенція включає сукупність заходів, спрямованих на попередження переходу відхилень у поведінці учня в більш важку стадію.

Система превентивної освіти в Дніпропетровському регіональному центрі професійно-технічної освіти полягає у розвитку почуття соціальної відповідальності підлітків за свою поведінку, сприяє не лише усвідомленню своїх прав, а й обов'язків стосовно свого життя та здоров'я.

Категорія учасників: учні (віком від 15 років), батьки, класні керівники, майстри виробничого навчання, викладачі, адміністрація, технічний персонал.

Методи психологічної допомоги особистості: бесіди, тренінгові заняття, індивідуальні та групові консультації, інтерактивні уроки (диспути, конференції тощо).

Досягнуті результати: в процесі спостереження та анкетування було виявлено, що учні стали більш культурно поводитися (менше вживають лихослів'їв як по відношенню один до одного, так і в присутності дорослих); знають, як впливають алкоголь та наркотики на здоров'я людини (деякі учні кинули палити та вживати спиртні напої); розуміють, що за будь-який вчинок необхідно відповідати; навчилися виявляти цінності та відносини, пов'язані з сексуальністю, ВІЛ/СНІДом; усвідомлюють себе особистістю. Батьки, педагогічний колектив, адміністрація та технічний персонал були ознайомлені із проблемами ВІЛ/СНІДу.

Відомості про впровадження досвіду роботи: досвід роботи впроваджується в закладах професійно-технічної освіти, в загальноосвітніх навчальних закладах (у старших класах), на перших курсах вищих навчальних закладів.

Міністерство освіти і науки України
Департамент освіти і науки Дніпропетровської області

**Державний навчальний заклад
«МІЖРЕГІОНАЛЬНЕ ВИЩЕ ПРОФЕСІЙНЕ УЧИЛИЩЕ З
ПОЛІГРАФІЇ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ»**

Адреса: Україна, м. Дніпропетровськ, 49006, пр. Пушкіна, 36; тел.(0562) 42-36-16,
31-29-15; 49038, вул. Ленінградська, 56, тел. (056) 778-21-40, факс (056) 778-30-05
e-mail: mvpupit_uch.chast@ua.fm; dctopit2@rambler.ru,

<http://center-polygraph.org.ua/ua>

Автор: Казарінова Юлія Вікторівна

Посада: практичний психолог

**Тема: «Формування соціально-відповідальної поведінки
учнів» (авторська програма)**

Мета: сформувати навички відповідальної поведінки для збереження здоров'я та протидії проявам ризикованої поведінки; вмотивувати учнів до здорового способу життя з відмовою від шкідливих звичок, з метою попередження девіантної та ризикованої поведінки; підвищити рівень самосвідомості та відповідальності за свої дії, сформувати у учнів навички толерантного та етичного відношення до оточуючих.

Задачі: Визначення поняття, форм та негативних наслідків використання девіантних форм поведінки; формування та відпрацювання навичок соціально-відповідальної поведінки з одночасним вмотивуванням до необхідності використання соціально-етичних правил та норм; інформування про негативний вплив ризикованих та шкідливих звичок на

організм людини, профілактика розвитку залежностей та пропаганда відмови від шкідливих звичок, з метою збереження репродуктивного здоров'я та зниження ризиків фізичного руйнування організму людини.

Короткий зміст роботи: В МВПУ ПТ склалась система роботи з молоддю на основі участі у Всеукраїнських програмах «Рівний – рівному», «Захисти себе від ВІЛ», тренерської роботи викладачів та психологічної служби за слідуючими напрямками:

1) інформування та просвіта учнів про негативний вплив девіантної поведінки на психіку, здоров'я, міжособистісні взаємовідносини та особистісний розвиток молоді;

2) формування самосвідомості та вдосконалення навичок рефлексії, вмотивування учнів до самопізнання з послідовною зміною поведінки, визначення та підвищення моральних та етичних принципів у спілкуванні з оточуючими людьми.

3) практичне формування та розвиток особистісних ресурсів та індивідуально-психологічних якостей особистості, які є визначальними у формуванні відповідальної поведінки та життєвої компетентності.

Категорія учасників: учні 1 та 2 курсів, юнаки та дівчата 15-18 років.

Методи психологічної роботи: тренінги, уроки-тренінги, психолого-просвітницькі бесіди, кінолекторії, диспути, анкетування, тестування з подальшим індивідуальним або груповим обговоренням результатів.

Досягнуті результати: У Міжрегіональному вищому професійному училищі з поліграфії та інформаційних технологій використання розробленої програми вплинуло на зниження агресивних та девіантних проявів серед учнів, зменшилась кількість консультаційних звернень юнаків та дівчат до психолога з питань прояву ризикованої та девіантної поведінки, як у них особисто, так і серед однокласників.

Розроблені заходи сформували у учнів навички відповідальної поведінки з використанням правил здорового способу життя та протидії ризикованим явищам у поведінці, підвищили рівень самосвідомості та

відповідальності за свої дії, заохотили учнів до відмови від шкідливих звичок.

Поінформованість також дала можливість мати кожному учневі інформаційний багаж знань про правила соціально-етичної поведінки та позитивні переваги її дотримання, значущості орієнтації на цінності життя, сім'ї та здоров'я, негативний вплив шкідливих звичок та ризикованої поведінки, що визначило орієнтацію учнів на моральні та етичні принципи людства, толерантного та доброзичливого відношення до оточуючих.

Програмою передбачено інформаційна робота з батьками учнів про форми та прояви ризикованої поведінки у підлітків, профілактику та психологічну допомогу дитині у формуванні здорового способу життя та відповідальної поведінки, збереження психічного та фізичного здоров'я.

Відомості про впровадження досвіду роботи. Використання елементів інтерактивної роботи в програмі практичними психологами системи профтехосвіти області.

Дніпропетровський професійний залізничний ліцей

Адреса: пров. Універсальний 7, Дніпропетровськ

e-mail: dpzl@ukr.net сайт: dpzldp@dneoredu.com

Автор: **Маринич Олена Миколаївна**

Посада: **практичний психолог**

Тема: Модель превентивної освіти в Дніпропетровському професійному ліцеї як запорука формування міцного здоров'я конкурентоспроможного фахівця

Мета: Саме в рамках «стабільної» моделі превентивної освіти навчального закладу може здійснюватися психологічне забезпечення управління (психологічне обґрунтування «Концепції діяльності ДПЗЛ», визначення стратегії її взаємодії з іншими навчальними закладами, створення психологічних умов для становлення позитивного іміджу ДПЗЛ, організація ефективної діяльності «педагогічної команди».

Задачі: діагностика й моніторинг умов та рівнів розвитку особистості; консультативно-методична допомога; реабілітаційні заходи спрямовані на психологічну просвіту; знайомство з особливостями роботи психологів, можливостями психології, її методами; поширення психологічних знань.

Короткий зміст роботи: Наша модель навчального закладу базується на тому, що психолог є членом колективу і бере участь в реалізації цілей ДПЗЛ. При цьому практичний психолог, що є членом педагогічного колективу, котрий реалізує свої спеціальні можливості переважно не прямо через учнів, а через викладачів, класних керівників, адміністрацію ліцею, а

також через учнівське самоуправління. Відповідно до цієї моделі психолог дотримується такої тактики дій: курс на взаємодію і співпрацю з викладачем, майстром виробничого навчання, не замість викладача, а разом з викладачем, (на фото викладачі та майстри ДПЗЛ, що пройшли навчальний модуль програми Сприяння просвітницькій роботі «Рівний – рівному» серед молоді України щодо здорового способу життя).

Саме цю модель можна, на наш погляд, назвати як **опосередковану** — коли психологічна допомога надається людині (групі, організації) не безпосередньо психологом, а опосередковано, насамперед через членів колективу, керівництво організації, і досягається це завдяки формуванню психологічної культури, спільному пошуку разом із психологом адекватних способів дій. При такій моделі реально використовується психологічна допомога у широкому сенсі слова, коли велика увага приділяється психологічній просвіті, профілактиці, діагностиці, експертизі, прогнозуванню.

Категорія учасників: всі ланки, що задіяні в навчально – виховному процесі – адміністрація, викладачі, майстри виробничого навчання, учні, батьки, громадські і соціальні організації, практичний психолог.

Методи психологічної роботи: Лекції, «круглі столи», семінари, тренінги, виставки літератури, індивідуальні та групові консультації тощо.

Досягнуті результати: Враховуючи все вищенаведене, ми в ДПЗЛ створили таку систему діяльності всіх ланок навчального процесу, (починаючи з адміністрації ліцею і закінчуючи учнівським самоврядуванням), - як і, кожна на своєму місці, створюють належні умови для навчання і виховання гармонійних особистостей, ведуть непримириму боротьбу з негативними проявами серед учнів ДПЗЛ, проводять превентивні заходи щодо профілактики здорового способу життя, що включають пропаганду медичних знань і гігієнічне виховання.

ОРДЕНА «ЗНАК ПОШАНИ»

ВИЩЕ ПРОФЕСІЙНЕ УЧИЛИЩЕ №75

53600 Дніпропетровська обл., Покровський р-н,
с. Олександрівка, вул. Шкільна, 10

Е-mail: vpu752006@yandex.ru

Веб-сайт: vpu-75.narod.ru

Телефон (05638) 2-17-93, 2-22-79, 2-14-95 , 2-12-78

Автори проекту-презентації:

Цикало Ніна Василівна - заступник директора з НВР;

Денисенко Олена Григорівна - практичний психолог

Тема роботи: Проект-презентація «Здорова молодь-майбутнє України».

Впровадження ефективної моделі організації якісної превентивної освіти щодо виконання загальнодержавної програми забезпечення профілактики ВІЛ-інфекції та СНІДу в ордена «Знак Пошани» ВПУ №75

Мета проекту:

- Виховання здорової, фізично та психоемоційно адаптованої до будь якої життєвої ситуації, толерантної, комунікабельної, інноваційної особистості

- Консолідація зусиль навчального закладу, медичних установ, соціальних служб, батьківської громадськості щодо питань превентивної освіти та профілактики ВІЛ-інфекції та СНІДу серед учнівської молоді

Завдання проекту:

- Формування у молоді світоглядної позиції щодо свідомого і відповідального ставлення до власного здоров'я та позитивної мотивації на ведення здорового способу життя;
- Поглиблення базових знань щодо дбайливого ставлення учнів до власного здоров'я і здоров'я оточуючих;
- Превентивна спрямованість заходів та занять щодо формування, збереження і зміцнення здоров'я та профілактики ВІЛ-інфекції і СНІДу в молодіжному учнівському середовищі

Категорія учасників навчально-виховного процесу: учні, студенти, майстри виробничого навчання, викладачі, вихователі ПТНЗ

Новизна та значущість роботи:

- Розроблено проект впровадження в навчально-виховний процес ПТНЗ системи роботи по формуванню здорового способу життя серед молоді, відповідального ставлення до своїх вчинків, сексуальної поведінки
- Сформовано модель системи роботи педагогічного колективу училища по забезпеченню профілактики ВІЛ-інфекції та СНІДу серед молоді;
- Висвітлюється спільна робота колективу училища з громадськими організаціями, батьками, співпраця з службою в справах дітей РДА, медичними установами, районним центром соціальних служб в справах дітей та молоді
- Проект-презентація має практичне значення в плані забезпечення формування в учнів рис необхідних для подальшої особистісної і

соціальної самореалізації в сучасному суспільстві, та ознайомлення з правовим статусом дітей та молоді у контексті доступу до ВІЛ-послуг

Результативність роботи:

- Надано учнівській молоді інформацію про здоров'я та фактори які на нього впливають, сформовано систему бачення і усвідомлення власних пріоритетних цінностей необхідних для повноцінного життя;
- Запроваджено систему формування у дітей та молоді життєвих навичок, потрібних їм для захисту себе від інфікування ВІЛ;
- Розроблено тематику годин спілкування, бесід, виховних заходів для керівників навчальних груп, вихователів.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЇ

**Державний професійно-технічний навчальний заклад
"Західно-Дніпровський центр професійно-технічної освіти"**

dcpto@mail.ru, <http://gvpl.at.ua/>

Автор: *Струкова Вікторія Василівна*

Посада: **Практичний Психолог 1**
категорії

Тема роботи: «Розвиток творчих здібностей педагогів»

Завдання:

- Розвивати креативні і комунікативні здібності педагогів; створення сприятливого мікроклімату в колективі; розвиток мотивації педагога до самовдосконалення у різноманітних сферах життя.
- Розвивати оригінальність і гнучкість мислення, стимулювати творчу уяву та фантазію, згуртувати колектив.
- Сприяти розвитку перспектив професійного зростання і розширення сфер ефективних дій у професійній діяльності й поза нею.
- Відпрацювання навичок розуміння себе, інших людей, а також взаємин між людьми.

Короткий зміст. Сьогодення ставить нові вимоги до професійної освіти й до кожного викладача. Педагоги мають бути творчими особистостями, новаторами ідей, постійно підвищувати свою професійну майстерність. Загальнолюдські цінності, й педагогічна майстерність, і професійні переваги органічно притаманні природі педагогічної праці й потенційно присутні в кожному з педагогів. Підвищення самооцінки та впевненості у собі та у своїх знаннях .

Категорії учасників Класний керівник, майстер виробничого навчання, практичний психолог.

Методи психологічного допомоги: тренінги, консультації, лекції.

- Ефективний спосіб забезпечення можливостей для особистого саморозвитку учасників.
- Учасник займає в цій формі навчання активну позицію, а засвоєння навичок відбувається в процесі проживання, особистого досвіду поведінки, відчуття, діяння.
- Це метод вирішення завдань навчання, розвитку здібностей до навчання, оволодіння будь-яким складним видом діяльності.

Досягненні результати:

- що таке “успішне(ефективне) спілкування “?
- що потрібно знати і робити, щоб спілкування було успішним?
- які якості і навички необхідні , щоб легко встановлювати контакти з іншими і співпрацювати з ними ?

Навчилися

- Активізувати внутрішню енергію учасників для створення гарного настрою у групі.
- Допомогати учасникам усвідомити і сформулювати свої позитивні сторони у спілкуванні з оточуючими.
- Розвивати вміння встановлювати комунікативний контакт з іншими, сприймати і розуміти емоційний стан іншої людини;
- розширювати можливості встановлення контакту в різних ситуаціях спілкування.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ
ОБЛДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЇ

ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНЕ УЧИЛИЩЕ № 88

Адреса: вул.. Колгоспна 2а, смт. Магдалиनावка, 51100

Тел. (05691) 2-43-71

Сайт: magptu-88ucot.ua

E – mail: e-mail:ptu-88@meta.ua

Автор: Косяк Катерина Миколаївна

Посада: практичний психолог

ТЕМА: «Лихослів'я та культура спілкування»(тренінгове заняття розроблене для учнів пільгової категорії)

Мета: поширити знання учнів про лихослів'я; познайомити дітей з поняттям лихослів'я та його видами, як впливає на здоров'я; формувати стійку відразу до ненормованої лексики, негативне відношення до згубних звичок; надихнути до морального саморозвитку та самовдосконалення.

Задачі: розвивати в учнів уміння висловлювати свої думки і почуття без лайки, сприяти самовдосконаленню і контролю над собою.

Короткий зміст досвіду роботи: корекція і профілактика лихослівного слововживання в середовищі учнів ПТУ дає найкращий ефект, коли проводиться в колі однолітків. Зворотній зв'язок у групі дає учневі усвідомити та оцінити прояви своєї нетактовності і грубощів у типових ситуаціях спілкування. Це

сприяє виробленню рефлексії в системі «учень – учень». Участь у таких заняттях психолог урізноманітнює . Тренінг дає можливість учням усвідомити негативний вплив лихослів'я на життєдіяльність особистості , зниження рівня агресії, розвитку емпатії.

Категорія учасників: учні 16 – 18 років.

Методи психологічної допомоги: анкетування, тренінг.

Досягнуті результати: чи вплинув тренінг на культуру спілкування учнів-сиріт , чи перестали вони ображати один одного лайливими словами хотілося б написати, що так, що учні намагаються стримувати себе, щоб нікого не образити, не обляяти, але нажаль це не так. Отже, такі заняття потрібно проводити у різних групах, використовуючи різні інтерактивні методи роботи. І виходячи із отриманих результатів анкети, можна зробити такий висновок, що дорослим потрібно показувати власний приклад культури спілкування, намагатися створювати таку атмосферу в групі, щоб вони, як найменше висловлювалися образливими словами.

Відомості про впровадження досвіду роботи: в ПТУ №88 смт.Магдалинівка.

Державний професійно-технічний навчальний заклад
Царичанський аграрний професійний ліцей
смт.Царичанка, вул.Піонерська, 47, т. 0290 2-13-80,
PTU_89@ukr.net, dptnzcapl@yandex.ru, <http://capl.net.ua>

Автор: Демченко Віталіна

Посада: практичний психолог

ТЕМА: «Формування самооцінки в підлітковому віці»

Моє кредо:

“Уміння бачити, уміння помічати те, що на перший погляд не відрізняється чимось особливим,- це, образно кажучи, повітря на якому тримаються крила думки, першоджерело розуму.”

Мета:

- охарактеризувати чинники конфліктної поведінки підлітків з різним рівнем самооцінки;
- розкрити особливості прояву конфліктної поведінки підлітків з різним рівнем самооцінки;
- проаналізувати традиційні та інноваційні форми та методи роботи з підлітками. Пізнавати творчу діяльність учнів - партнерів, які мають спільну проблему, мету, способи діяльності, узгоджені методи, спрямовані на досягнення загального результату сумісної діяльності.

Зміст теми

«Все, що я пізнаю, я знаю для чого це мені треба і де я можу ці знання застосувати»

1. *«План дій»(важливі поради, мій життєвий девіз , мої досягнення»*
2. *Самореалізація та самоповага» (тест «Рівень самооцінки»)*
3. *«Креативність» (вправа «Моя креативність»)*
4. *Здібності , можливості, таланти (вправа «Я талановита людина», види діяльності, мої досягнення»)*
5. *Способи вирішення конфліктних ситуацій (вправа «Стиль поведінки в конфліктній ситуації»)*
6. *Використані методики:*

*методика дослідження самооцінки особистості (за С.А. Будасі).

Мета – визначити наявні рівні вираження самооцінки;

* методика « Оцінки рівня конфліктності» (за Н.В. Кіршевою).

Мета- встановити рівень конфліктності особистості;

*методика оцінки поведінки в конфлікті (за К. Томасом).

Мета- вивчення особистісної схильності до конфліктної поведінки, виявлення певних стилів вирішення конфліктної ситуації

Категорія учасників : Вчитель, учні 14-16 років.

Форма проведення: колективна або групова, індивідуальна.

Можуть запрошуватися гості (представники громадської організації, підприємства, видатна людина, ветеран, спеціаліст: юрист, лікар, бібліотекар, міліціонер тощо). При цьому, важливо враховувати специфіку діяльності закладу та дотримання єдності між всіма формами роботи.

Очікуванні результати:

Учні: глибоко аналізують інформацію, підкреслюють свої недоліки, переживають невміння оцінити себе, (переважає критичне ставлення до себе), але одночасно актуалізується потреба в самоповазі, загальному позитивному стані до себе як до особистості

Психолог : корегує, спостерігає, радить

Потім проходить оформлення результатів діяльності, захист, оцінка та оголошення результатів

Розповсюдженість форм роботи :

- робота ЗМІ,
- випуск загальноліцейної газети «Вісник ліцею»
- проведення інформаційних годин, диспутів даної тематики...

**ДЕРЖАВНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД "ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ
ЦЕНТР ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ ТУРИСТИЧНОГО
СЕРВІСУ"**

Адреса: м. Дніпропетровськ, вул. Байкальська, 7
тел. (056) 377-45-92, 377-45-91, (0562) 27-50-49

E-mail: dptnz@mail.ru

Автор – Шульц Алла Миколаївна

Посада: практичний психолог

Тема: «Психологічне забезпечення підтримки учнів в період державної підсумкової атестації та здачі зовнішнього незалежного оцінювання»

Мета: підготувати учнів до здачі підсумкової державної атестації та зовнішнього незалежного оцінювання.

Задача: надати рекомендації щодо психологічної підготовки до ДПА та ЗНО, навчити виконувати дихальну гімнастику. Переключати себе з емоційного навантаження на фізичне, навчити виконувати аутотренінгові релаксаційні вправи, вправи по техніці позитивного мислення, вправи: «Поради щодо подолання стресу», «Поради на щодень. Чим заїсти стрес?»

Короткий зміст роботи: психологічною службою центру після проведення діагностування учнів були виявлені психологічні проблеми, відчуття страху,

підвищенню невпевненості у собі інше, що спонукало розробити певний цикл занять з психологічної підтримки та формування стресостійкості юнаків та дівчат в період в ДПА та ЗНО. Для учнів другого курсу були проведені наступні заходи:

1) Інформаційний блок «Як продуктивно й ефективно підготуватися до ДПА і ЗНО, де давались поради, щодо організації режиму занять і відпочинку, щодо інтелектуальної готовності та психологічної готовності до іспитів. Проведені заняття з елементами тренінгу, на яких розглядались поняття стресу, що спричиняє стрес, виконувались вправи по захисту психіки людини від стресу: дихальна гімнастика, психологічні вправи, переключення з емоційного, начального навантаження на фізичне .

Була проведена діагностична робота :тести по визначенню ступеня схильності до стресу: тест «Ваша стійкість до стресу», а також дані рекомендації щодо самостійної підготовки безпосередньо за декілька днів до іспитів, надані поради щодо запобігання стресів під час іспитів. Були проведені вправи « Перша допомога в гострій стресовій ситуації», « Поради щодо подолання стресу», «Щоб подолати стрес, треба...», «Техніка позитивного мислення», «Поради на щодень. Чим заїсти стрес?». Були розроблені пам'ятки та поради психолога: «Вправи для зниження стресової напруги».

2) Для педагогів проведено заняття з елементами тренінгу: інформаційний блок «Стрес. ЕУСТРЕС та ДИСТРЕС», тестування по шкалі «професійного стресу», «інформаційний блок «Психологічна стійкість до стресів», заняття по емоційному розвантаженню. Надані поради щодо зменшення впливу стресу на особистість.

3) Для батьків було проведено заняття з елементами тренінгу «Психологічна підтримка дітей в період підготовки та проходження ДПА, ЗНО, який складався з інформаційного блоку «Поняття про стрес», вправи

«Емоційне розвантаження», інформаційного блоку «Підготовка до іспитів, тестування», були роздані пам'ятки «Психологічна підтримка дітей у період підготовки та проходження ДПА та ЗНО».

Методи психологічної допомоги: тренінг, рольові ігри, тести.

Відомості про впровадження досвіду: елементи психокорекційних програм використовуються в усіх ПТНЗ області.

УКРАЇНА
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ
ОБЛДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЇ
МІЖРЕГІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР ПРОФЕСІЙНОЇ ПЕРЕПІДГОТОВКИ
ЗВІЛЬНЕНИХ У ЗАПАС ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ
М. КРИВОГО РОГУ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ
50025, м. Кривий Ріг, вул. Ушакова, 4, тел.: (0564) 27-18-11, факс 27-25-32,
www.mcrrpv.ho.com.ua, e-mail: mcrrpv@i.ua, код ЄДРПОУ 05536113

Автор: **Дашиянц Ірина Іванівна**

Посада: **практичний психолог**

Тема досвіду: «Вивчення індивідуально-психологічних особливостей учнів – шлях до особистісно професійного зростання»

Мета: Спрямувати увагу педагогічного колективу на індивідуально-психологічні та особистісні особливості учнів, з метою формування суб'єкт-суб'єктної взаємодії

Задачі:

- проаналізувати стартову готовність до професійної діяльності учнів, їх адаптованість до навчання;
- порівняти результати вхідної та вихідної діагностики;
- розробити корекційно - відновлювальні та розвивальні програми за отриманими результатами;
- розробити дієві рекомендації

Короткий зміст:

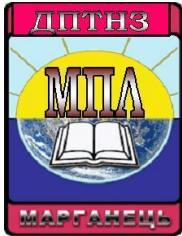
На мій погляд, обрана тема є актуальною, важливою та своєчасною, тому що дозволить педагогам глибоко розуміти структуру особистості та уникнути однотипової поведінки, надасть можливість організувати активне самовиховання учня, що в свою чергу стане поштовхом до реалізації його здібностей і можливостей, самовираження та саморозкриття під час навчально-виховного процесу в умовах професійно-технічного навчального закладу

Категорія учасників: учні I, II, III курсу віком 15-18 років, класні керівники та майстри виробничого навчання.

Методи психологічної допомоги: спостереження, психолого-педагогічне діагностування, години спілкування з елементами тренінгу, індивідуальне та групове консультування, презентації результатів діагностичних мінімумів на психолого-педагогічних консилиумах

Досягнуті результати:

- підвищення рівня адаптованих до умов навчання в ПТНЗ учнів;
- підвищення мотивації до отримання професійних знань в учнів;
- підвищення рівня соціальної активності в різних видах діяльності.

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Департамент освіти і науки
Дніпропетровської обласної державної адміністрації

«Марганецький професійний ліцей»

м. Марганець, вул. Радянська, 41

Тел: (05665) 2-32-87, 2-32-93

<http://mpl2011.org.ua>, ptu-68@mn.net.ua, mpl5665@i.ua

Автор роботи: **Штапаук Альона Миколаївна**

Посада: **практичний психолог**

Тема: «Формування професійної компетентності кваліфікованих робітників у сучасному освітньому середовищі засобами психологічного супроводу»

Мета: систематизувати та узагальнити досвід роботи.

Розкрити концептуальну модель впливу творчого потенціалу психолога на впровадження ефективної роботи з учнівською молоддю та технологію розвитку індивідуально-психологічних особливостей конкурентоспроможного робітника.

Задачі: розробити систему роботи психологічної служби МПЛ через призму особистісного творчого потенціалу практичного психолога. Запровадити сучасні підходи роботи із молоддю, з урахуванням вікових особливостей навчального середовища з використанням інноваційних психологічних засобів і технологій.

Значущість:

а) освітня: розкритті поняття інноваційних технологій в психології: їх сутність та різновиди; структурні компоненти формування конкурентоспроможного, мобільного учня засобами психологічного супроводу, формування інноваційного мислення педагогів щодо розвитку професійної компетентності особистості учня.

б) практична: розроблено модель роботи практичного психолога з педагогічним колективом, що спрямована на створення позитивного емоційного фону та творчої атмосфери у загальноліцейному просторі, сприяння розвитку професійної майстерності викладачів та майстрів в/н, їх інтелектуальній зайнятості та захопленості новими ідеями у педагогічній практиці та формування інноваційного типу мислення, умов для професійного розвитку майбутніх робітників, самореалізації особистості, спонукання учнів до активізації особистісних ресурсів і самопомоги в подоланні життєвих, навчальних, особистісних труднощів, у створенні соціально-психологічного благополуччя через реалізацію власного творчого потенціалу практичного психолога у навчально-виробничому процесі МПЛ.

Короткий зміст роботи: У впровадженій моделі, що складається з циклу занять з педагогічним колективом за вказаними напрямками здійснюється в наступних формах:

Навчальний семінар-практикум:

- Дитина як суб'єкт творчого саморозвитку
- Складові життєвої компетентності особистості учня.
- Професійна компетентність та її складові.

Інтерактивний тренінг:

- Нова формація професійної компетентності вчителя
- Розвиток конкурентоспроможної особистості.
- Попередження професійного вигорання викладача.

Ділова гра:

- Формування позитивного іміджу сучасного педагога.

- Сучасний конкурентоспроможний робітник: який він?

Форми психологічної допомоги: соціально-психологічний тренінг, ділова гра для учнів та педагогів.

Очікувані результати: Співпраця з викладацьким колективом засобами психологічного супроводу дали можливість сформувати у педагогів нові підходи спілкування з юнаками та дівчатами під час навчально-виробничого процесу. Становлення особистості учня - випускника проходить більш гнучко, він є більш адаптованим до життєвих випробувань та неочікуваних ситуацій.

Міністерство освіти і науки України
Департамент освіти і науки Дніпропетровської області

КРИВОРІЗЬКИЙ ЦЕНТР ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ МЕТАЛУРГІЇ ТА МАШИНОБУДУВАННЯ

50103, м.Кривий Ріг, пл.. Домнобудівників, буд. 10, тел.: (0564) 71-86-42, (056)
440-62 – 83, корпус 1; 50007, впр. Дзержинського, буд. 7, тел. (0564) 26 – 14 – 08,
корпус 2.

E – mail: kcpomm@yandex.ua; http://kcpomm45.at.ua/

Автор: Вітер Ольга Валентинівна

Посада: практичний психолог

Моє професійне кредо:

***Скажіть мені, і я забуду. Покажіть мені,
і я запам'ятаю. Дайте можливість
обговорити,
і я зрозумію. Дайте можливість навчити
іншого, і я прийду до досконалості.***

Конфуцій

***Сенс людського життя – бути джерелом
світла і тепла для інших людей.***

С.Л. Рубінштейн

**Тема: Профілактика проявів аутоагресивної поведінки у учнів
в умовах професійно-технічного навчального закладу**

Мета: Проведення соціально-психологічної підтримки учнів, що мають аутоагресивну поведінку під час навчання у ПТНЗ та шляхи проведення профілактичної роботи в учнівських групах. Надання інформаційної підтримки майстрам виробничого навчання, батькам та медпрацівникам.

Опис досвіду роботи: Проблема аутоагресивних проявів серед молоді, нажаль, залишається дуже актуальною. Тому, у 2012 році авторським

колективом під керівництвом методиста ОНМЦ ПТО Піковець Л.Г. разом з практичним психологом ДНЗ Інгулецького професійно-технічного ліцею м. Кривого Рогу Вахняніною Л.М. та практичним психологом КЦПОММ були розроблені заходи з проведення попереджувальної та колекційної роботи з юнаками та дівчатами, які проявляють схильність до аутоагресивної та саморуйнівної поведінки. Розроблені методи та інформаційні матеріали використовуються в практиці психологічної роботи з учнівською молоддю, батьківською громадою в питаннях щодо профілактики шкідливих звичок та аутоагресивної поведінки підлітків.

Методи психологічної роботи: інформаційно-пізнавальний матеріал, лекції, бесіди для батьків та ін.

Категорія учасників: учні 1, 2 та 3-го курсів, батьки, класні керівники.

Практичне значення досвіду: Використання в превентивній, корекційній та профілактичній роботі з підлітками «групи ризику».

Результативність досвіду:

Використання окремих заходів із зазначеної тематики допоможе педагогам, класним керівникам та майстрам виробничого навчання розширити свої знання з проблеми аутоагресивної та саморуйнівної поведінки молоді та сприятиме ефективніше організувати роботу на класних годинах та у позаурочний час. Класні керівники та майстри в/н матеріали реорієнтаційних заходів використовували на годинах спілкування, а матеріали теоретичної частини використовували у індивідуальній та груповій роботі з батьками учнів.

Відомості про впровадження досвіду роботи. Використання інтерактивних елементів роботи з профілактики та попередження аутоагресивної поведінки в усіх ПТНЗ області.

Міністерство освіти і науки України
Департамент освіти і науки Дніпропетровської області

МЕЖІВСЬКЕ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНЕ УЧИЛИЩЕ

52900 Дніпропетровська обл., Межова, вул. Сонячна, 2

Тел. 056 30 62 2 90 E-mil PTU76@online.ua

Web – сайт – dptnzmptu.at.ua

Автор: Попов Володимир Онисимович

Посада: практичний психолог

Тема: Поглиблене обстеження учнів груп ризику

Мета: Застосування інноваційних методів в роботі практичного психолога під час соціально-психологічного супроводу навчально-виробничого процесу в професійно-технічних навчальних закладах.

Завдання: Впровадження комп'ютерного варіанту психодіагностики, що поліпшує проведення діагностики серед учнів «групи ризику» та обробку результатів.

Короткий зміст: В Межівському ДПТНЗ «МПТУ» Дніпропетровської області впроваджено в практику комп'ютерний варіант психодіагностики учнів груп ризику. Це полігамний засіб отримання, обробки та оцінювання результатів обстеження великих груп людей в сучасному освітньому середовищі, знаряддя розкриття внутрішнього світу, наявних в людини

можливих психічних відхилень та скритих психо-фізіологічних особливостей.

Оцінювання, таким чином, відкриває повний спектр структурних компонентів особи: мотиваційну спрямованість, самооцінку, стиль поведінки, риси вдачі, тип реагування на стрес, захисні механізми, що ведуть потреби, фон настрою, ступінь адаптованості індивіда і можливий тип дезадаптації, наявність психічних відхилень, наявність лідерських рис, а також кількісні і якісні характеристики стійких професійно-важливих властивостей. Отримані результати поглибленого психодіагностичного обстеження використовуються у розробці індивідуальної корекційної роботи з учнями, як «групи ризику», так і з іншими особами.

Комп'ютерний варіант тестування та обробки висновків підвищує продуктивність кропіткої праці психологів, надійність та обґрунтованість висновків, знижує суб'єктивний фактор впливу на висновки та уможливорює об'єктивність тестування.

Категорія учасників: учні старших класів ЗСШ, ПТНЗ та дорослих суб'єктів навчально-виробничого процесу навчальних закладів.

Методи психологічної роботи: спостереження, вивчення особових документів, спілкування з суб'єктами навчально-виробничого процесу,

комп'ютерне обстеження, бесіди та покази на теми: «Можливості людської психіки», «Здоров'я кожного в його руках».

Відомості про впровадження: Застосовується в ПТНЗ Дніпропетровської області.

